

A West Side Story előadásának művészeti vezetői Szegeden

John Gregory és Helen Dines a szabadtéri színpadon

Csütörtökön Szegedre látogatott annak az angol stágnak együttesnek két művészeti vezetője, amelynek tagjai a szabadtéri játékokon négy alkalommal adják elő Bernstein világhírű művét, a *West Side Story*-t. John Gregory rendező koreográfus és Helen Dines jelmez- és díszlettervező tegnap délelőtt a szabadtéri játékok irodájában találkozott Tari Jánossal, a játékok igazgatójával, Bakó József díszlettervező szcenikussal, valamint Szalatsy István karnaggal, aki a *West Side Story* muzsikájának betanító karmestere lesz a szegedi zenekarnál.

Az angol vendégek bemutatták a nagy érdeklődéssel várt musical-előadás magukkal hozott díszlet makettjét és terveit, amelyek alapján Szegeden készíthetik el a díszleteket.

A tervek szerint hatalmas emelvényekkel, tornyokkal építik majd körül a játékok 700 négyzetméteres színpadát. Felhőkarcolatok ábrázoló 15-20 méter magas jelképes épületek előtt a színpadot 10 méter magasságban egy 40-50 méter hosszú híd szeli majd át. Ez lesz az alapdíszlet, amely a háromrészes darab különböző jeleneteiben változik csak meg. Az együttes szegedi vendégszereplésére lényegében teljesen új díszlettervet készítenek az angolok.

Az angol művészeti vezetők ellátogattak a játékok színhelyére, a Dóm térre is, ahol a tér méreteit, a színpad nyújtotta lehetőségeket tanulmányozták. John Gregory és Helen Dines két napig maradnak Szegeden.

Társadalmi vitafórummá válni

Szegediek tapasztalatai az MTESZ közgyűlésén

Az MTESZ szegedi intéző bizottságát többtagú delegáció képviselte Budapesten, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének napokban rendezett VI. országos közgyűlésén, mely tág lehetőséget adott a tapasztalatszerzésre is.

Az idő rövidsége miatt a szegedi intéző bizottság még nem foglalkozhatott a közgyűléssel, ezért kértük meg három tagját, dr. Kuraly Antalt, dr. Horvai Rezsőt és dr. Bányai Jenőt, hogy foglalják össze a tapasztalatokat.

Előtérben a minőségi munka

— Számomra igen megnyugtató — kezdte a beszélgetést dr. Horvai Rezső —, hogy a közgyűlés igazolta azt a minőségi változást, amely itt Szegeden is végdement az MTESZ és az egyesületek munkájában. Az utóbbi egy-két évben ugyanis némileg csökkent a rendezvények száma és látogatottsága, de nem azért, mert az emberek ellankadtak. Mind több olyanra kerül sor, ami a magasabb képzettségű műszaki és tudományos kérdésekkel foglalkozó szakemberek ismeretbővítését szolgálja. Elég talán csupán a műanyagok felhasználásával kapcsolatos kollokviumsorozatra hivatkoznom.

— Terveinknek két, sőt három irányúnak kell lennie — mondja dr. Kuraly Antal. — Továbbra is feltétlenül foglalkozunk a szakmunkás-retegekkel, nekik szól az évről évre sikerrel záruló üzemi technika hónapja is. Az úgynevezett középkaderek továbbképzése, foglalkoztatása sohasem volt vitatott feladat, de ebben is tovább kell fejlődni.

Kérdezzék meg a szakembereket

— A szakemberek számára kitűnő munkaalom a komplex-munkabizottságokban való részvétel. Erre nekünk az eddigiekkel

sokkal több gondot kell fordítani — veszi vissza a szót dr. Horvai Rezső. — Ehhez persze megfelelő társadalmi megbízások is kellenek.

— Az MTESZ társadalmi vitafórum is, sőt elsősorban talán ennek nevezhető — szól közbe dr. Kuraly Antal. — A közgyűlésen is elhangzott követelés volt, hogy minden népgazdasági-lényeges kérdésben hallgassák meg az MTESZ szakembereit, s azután hozzanak határozatot benne.

— Ez a „több szem többet lát” módszer igen hasznos, ezt tudjuk a szegedi munkabizottsági tevékenység eredményeiből is — teszi hozzá dr. Bányai Jenő. — És még valamit a rendezvényekről: most már kialakult az a gyakorlat, hogy a nagy rendezvények, tudományos tanácskozások, vándorgyűlések, szimpozionok csak részben kerülnek Budapestre, mert a vidéki városok is megfelelő körülményeket tudnak számunkra teremteni.

— Ezért merült fel bennünk a gondolat, hogy az Eötvös József Fizikai Társulat helyi csoportja jövőre országos tudományos tanácskozást hív össze a nálunk még gyermekcipőben járó ergonómia tárgyköréből — bizonyít dr. Horvai Rezső.

Hasznos társadalmi tevékenység

— A közgyűlésen kapott hangot az a vélemény is — folytatja dr. Kuraly Antal —, hogy a szövetség számcszerű fejlesztése ma már szinte kizárólag csak vidéken képzelhető el. Nekünk e tekintetben még van „adóságunk”. Vátsárhelyen és Makón feltétlenül folytatni kell az MTESZ-csoportok szervezését.

— A számszerű és a minőségi fejlődésnek pedig együtt kell haladnia — jegyzi meg dr. Horvai Rezső. — Erre az utóbbira új lehetősége is nyílt az

MTESZ-nek, a külföldi tapasztalatcsere.

— Végezetül talán még egy tapasztalatot mondanék — fejezte be a beszélgetést dr. Kuraly Antal. — A közgyűlésen nem arról esett elsősorban szó, hogy egy-egy MTESZ intéző bizottság, taggyűlés milyen szervezeti életet él, hanem sokkal inkább arról, hogy milyen hasznos társadalmi munkát végez a népgazdaság szolgálatában. Nem ártott volna, ha a szegedi intéző bizottság tagjai is hangot adtak volna a meggyében dolgozó 3600 MTESZ-tag áldozatkész munkájáról.

F. K.

Új jelzőtáblák a vízi közlekedésben

Új jelzőtáblák jelennek meg az ország vízi közlekedési útvonalain. Ilyenek mutatják a hajózásra kijelölt hidnyílásokat, tiltják az előzést, az összetalálkozást, a horgonyzást, a hullámverést. Az utasítások általában a hajóknak szólnak, de sok közülük közvetlenül érinti a csónakkal közlekedőket is.

JÚLIUS 6-ÁN NYEREMÉNYBETÉTKÖNYV-SORSOLÁS

Az Országos Takarékpénztár július 6-án rendezte a nyereménybetétkönyvek 1965. második negyedévi sorsolását. A húzások június 29-ig váltott és a sorsolás napján érvényben levő nyereménybetétkönyvek vesznek részt.

Robbantsunk bankot

Új filmek

A jeles francia jellemzősítés, a Horgász a pácban s A szép amerikai című filmekből megismert és megszeretett Louis de Funes hasztalan igyekszik mindent megtenni, hogy gördülékeny és élvezetes filmburleszké emelje az egyetlen verszengény ötletre épített, Robbantsunk bankot című szinkronizált francia filmet, csak néhol vált ki jóízű nevetést a nézőkből — egy-egy ügyesebben poentírozott komikus helyzet kapcsán.

A valószerűtlenségek láncolatán — bulvárszokról lévén szó — nem is akadnánk fenn, ha valóban eredetien ötletes helyzetkomikumról s színporkázó és csakugyan „robbanó” fordulatokról lenne szó. Am, ahogyan a filmbeli robbanószer nem akar „szuperálni”, a botcsinálta bankrabló, a nekikeseredett fegyver- és sportszerkóceráj-tulajdonos ugrifüles buzgalkodása ellenére sem, éppúgy nem akarnak „elsülni” a film jelenetei. A forgatókönyv társszerzője és a film rendezője, Jean Girault nyilván csak az emberi fo-

náságok ötletes elénkterítésével, filmszerűen ironikus nevetésszerűségeivel nyújtott volna igazán vidám és élvezetes filmtörténetet. Ezt azonban elmulasztotta, a filmnek egyszerűen nincs „filozófiája”, márpedig úgy ér valamit még ez a műfaj is, ha a nevetetés ürügyén mond is valamit a világról, az emberi relációk groteszk jellegzetességeiről, a társasági visszasságairól, s nevetésszerűsége teszi az emberi korlátoltságot, a szemléleti, életmódbeli torzulásokat.

Talán csak Paul Mauriat kifejező zenéje vizsgálik ötször a film kapcsán. Persze, az igazság teljessége kedvéért hadd jegyezzük meg, hogy még a gyengébb filmekben is szívesen látja az ember az ilyen igazán nagy művészeket, mint Louis de Funes.

D. E.

Egy amerikai Párizsban

Felfokozott várakozással ültünk be a nézőterre: a film, az *Egy amerikai Párizsban* Gene Kelly és Leslie Caron táncait ígérte. A kezdet nem is volt rossz. Igaz ugyan, hogy a nyomorgó párizsi világot, ahová ez a film visz, ezerszer is megénekeltek már, regényen, színdarabban és filmen egyaránt. De az a kedvesen csipkelődős, itt-ott szatirikus hangvétel, amellyel a film indul, rokonszenves újszerűséget ad ennek a feldolgozásnak. Nem sok ez, de annyit mindegyesre nyújtott, hogy a néző — az expozíció alapján — egy kellemesen szórakoztató másfél órára számíthasson, s ennek reményében hajlandó elfeledkezni mindenféle szórászhagató szempontokról.

Hanem aztán, ami ezután a rokonszenves indulás után történt, alaposan lelohasztotta ezeket a reményeket. A kezdeti friss, csipkelődő hangvétel ugyanis valami egészen sűrű és tömény érzélességbe csapott át. Banális, sőt itt-ott bárgyú szerelmi történetet láttunk, amelyre koronát a befejezés tett: a giccsnek olyan fantasztikus tobzódását láthattuk ebben a részben, amely még az érzélességet kedvelő amerikai szuperprodukciókban is ritkaság. Ezért azután hiába táncolt Gene Kelly és Leslie Caron technikailag szempontból imponáló és hibátlan bravúrral, sőt fölénytel, tehetőségük és tudásuk nem érvényesült. Az élmény, amely a nézőt ennek a színpadon giccsnek láttán elfogta, mindenféle más érzést és élményt elnyomott. Még Gershwin zenéjét is. A nyúlós, ragadós környezet miatt az sem érvényesült teljes határosságában.

Ü. L.

Moldvay Győző egyiptomi útjegyzetei

A KÉK NÍLUS völgyében

A KÖZOKTATÁS HELYZETE

8. Korábban említettem már a Királyok völgyének egyik legérdekesebb látványát, Tuthank-Amón sirkamráját, melyet teli aranykincsekkel még 1922-ben találtak meg angol régészek. A munkálatok a szenzációs lelet hatására sokáig folytak, s e pillanatban 32 fáraósírt tartanak számon a völgyben. Boldog, boldogtalan túrta a thébai hegyeket, hasonlóan a kaliforniai aranyláz éveihez. Ma már azonban csak állami engedéllyel lehet ásatásokat folytatni ezen a gazdag múltú és mozgalmas jelenő tájon.

Egyiptomi ismerősem szerint két évvel ezelőtt a lapok hírt adták, hogy újabb, a Tuthank-Amón sírnál értékesebb leletre bukkantak a Királyok völgyében. Azóta azonban semmi nem sz. Hallgatnak a dologról. Hogy aztán valóban mi rejlik a hír mögött, nehéz megállapítani. Lehetett hírlapi kacsa, melyet roppásra sűtve találtak a szenzációra éhes olvasó közönségnek. De agyonhallgathatja most már a valóságot valamiféle bölcesség is, mely el akar kerülni egy újabb Tuthank-Amón lázt, régészeti jelentőségre szűkítve az esetleges leletet.

Erdekes egy ilyen sirkamra elrendezése, s különböző vallási hiedelmeket igazol. Bevezető traktusa a folyosó, melynek falát hieroglifák, a halott életének eseményeit bemutató rajzok díszítik. Kezdetben csak festették ezeket a falra, később, a XIX. dinasztia idején már változott a technika és dombormű formájában jelentek meg a történetek a sirkamra folyosólyának, majd magának a sirkamrának a falán és mennyezetén is.

A legvégső terem közepén helyezték el általában a múmiát kőszarkofágban. Szemben, a falban mélyedés, az eltemetett fáraó szobrával, hogy feltámadás esetén a halott szelleme tudjon hová költözni. Két mellékkamra is tartozott a temetkezési helyekhez. Egyikben a fáraó használati tárgyait helyezték el, kezdve a gvermekkor játékaival s befejezve azzal az asztallal, amelyen testének balzsamozását végezték. A másik kamra élelő volt, dúsan megöltve étkekkel, korsó italokkal, hogy a halottaknak is kelljen éheznie sem.

A Királyok völgyében talált 79 sír hasonló

kiképzést mutat. Csak ezeknek méretei kisebbek, mint a fáraó férjeké.

Mozgalmas nap eredménye volt ennyi látvány. A Királyok völgye, a Királynők völgye, a Hatszup-szkatemplom, amit szintén megtekintettünk. Visszatérő táborhelyünkre, a luxori Savoyba, bizony fáradtan nyúltunk el a nilusi kompülésre.

De még tartogatott élményt ez a nap. A hirtelen leszakadt afrikai estében vacsoránkat várva üldögtünk éppen a hotel teraszán, amikor valahonnan zongorahangok értek fülünkhöz. Messziről, szinte az égből gyöngyöztek alá a finom futamok, s nem tudtam megállni, hogy utánuk ne menjek.

A hotel eldugott klubjában találtam az öreg fekete pianinóra. Egy szőke, szemüveges fiatal ember ültötte, melyen belefeledkezve a muzsikálás gyönyöreibe. A fej karaktere után svéd, vagy német lehetett az ifjú, s Saint Sænstól játszott. Furcsa boldogságot jelentett hirtelen ez a muzsika. Az arab világ zsvájában a jó öreg Európa üzenetét csöppentette.

A Savoy klubjában ültem le beszélgetni egy végtelenül kedves, szolgálatkész arab lánnyal, akit Helma Gümei néven mutattak be, s akiről nagyon hamar kiderült, hogy ereiben magyar vér is csörgedez. Anyai nagyapja volt magyar, aki a két háború között hagyta el hazáját. Az alig 20 éves Helma nyelvész. Arabul, angolul, franciául, törökül, németül, olaszul beszél. Csak magyarul nem tud egy kukkot sem. Tanítónő és egyben a Lótus Utazási Iroda tolmácsnője. Hogy a szakmánál maradjak, elsősorban az egyiptomi közoktatás helyzetét érdeklődtem tőle.

Mint megtudtam, az egyiptomi kormány igen nagy sülyt helyez a kötelező iskoláztatásra, legalábbis arra, hogy minden állampolgár írni, olvasni megtanuljon. Elvben már bevezették a négyosztályos alapiskola kötelezőségét. Elvben. Mert ezt a tervet az egyiptomi viszonyok közt, amikor ezrével találni szétszórta a sivatag szélén 10-15 sárkunyhóból álló településeket, bizony nagyon nehéz lesz megvalósítani. A kormány elszántságát bizonyítják azonban a program gazdasági tényezői. Mert amíg az 1953 és 1963 közötti 10 év alatt 400 millió font szolgált a közoktatást, az idei egyetlen év alatt 60 milliót költenek az arab gyermekek nevelésére.

Gondolnak a televízió iskolajellegű adásaira is Egyiptomban. Nem megvetendő fegyver, ha számba vesszük, hogy 4 év alatt, mióta tévéadás van Egyiptomban, negyedmillió készülék talált gazdára.

Igen sokba kerül az államnak az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság szakembereképzése is. Egyetemük Heliopolisban, Kairóban nem tudja kielégíteni a szakember-szükségletet, márpedig Európa nyomába akarnak szegődni. Sok fiatal küldenek ezért állami ösztöndíjjal Európa és

más kontinens egyetemére. Hazánkba is jut az arab ifjakból, akiknek a 4 osztályos alapiskola után még 7 évet kell középiskolába járniuk. E 7 évből 2 év olyan, amikor gyakorlati munkát végeznek, érdeklődési körüknek megfelelő munkaterületen.

Az alapiskola ingyenes. Később tanulmányi eredményeiktől függően fizetnek tandíjat a gyermekek szülei, akárcsak nálunk.

Ami még idetartozik: az egyiptomi pedagógusok egy kicsit panaszkodnak. Nem a gyerekek csintalanossága, hanem a fizetés miatt. Alacsony-nak találják. Valljuk be, a havi 20 font nem is sok. Egy jó szövegruhát nem lehet belőle csinálni. A privát oktatás azonban arab barátainknál is divat, így átmenetileg megoldják a problémát.

Anyagiak tekintetében sok előnyt jelent az araboknál az öltözködés. A meleg, mely télen, s a legészakibb partvidéken sem csökken plusz 10-15 fok alá, nem sok ruhagondot okoz a fel-laknak.

Általános viselet falun és városban a galabia, melyet fehér vászonból készítenek gyerekeknek, felnőttek egyaránt, s amely nem más szabás tekintetében, mint egy földet súroló, bő ujjú, lenge hálóing. Ehhez turbánt hordanak. Az a 15 százalék, amelyik már európai divat szerint öltözködik, bojtos vörös fezt rak a fejébe. A rangkülönbség, a gazdagság fokának kifejezője az araboknál a galabia anyagának minősége. Akinek egészen vékony, finom szőtesből van a galabiája, az legalább egy tevést és két samarat tud portáján, 15-20 feddán föld tulajdonosa, vagy pedig hivatalbéli, esetleg gyári munkás. A durva daróc galabia a legalsóbb osztály tulajdona.

Igen egyszerű a nők viselete. A lányok fehér, vagy színes hosszú ruhát hordanak, egybeszabott a felsőrész és a szoknya, a lábuk feje látszik csak ki alóla, s fejüket színes, vagy fehér hátra csüngő kendővel kötik be. A fekete ruha s fekete fátyol az asszonyság jelképe. Sokan hordanak arcukon fátylat, mely évtizedekkel ezelőtt még minden asszony számára kötelező volt. A civilizálódás azonban lassan megtöri az évezredek, vallási gyökér hagyományokat is.

Hódít férfi körben egy új divat, egy új öltözet, nyilván európai beütésre: a pizsama! Rendese utcai viseletté vált. A sűrűn lakott arab negyedekben már minden harmadik ember ezek a hosszúra csikos, mindenféle színben pompázó, pizsamaszzerű öltözetek lógnak, eléggé piszkos kiadásban. Akár a galabiát, ezt se nagyon mossák, míg magától meg nem áll a földön.

Egy ötlet a magyar külkereskedelmi cégek címére: szállítsunk pizsamát az afrikai arab államoknak! Nem tréfából mondom. Olcsó, tarka kiadásban nagy piaca lenne.

Következik: GRANDIOZUS LÁTVÁNY